No 1916

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze Courant verschijnt te Amsterdam, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5,00; voor de buitensteden f 6,00; franko door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden*, enz. franko te adresseren aan het Bureau der Courant.

VRIJDAG, 12 AUGUSTUS.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen f 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 11 Augustus.

Bij de memorie van antwoord draagt de heer van Hall zijne wijsgeerige beschouwingen voor omtrent de verhouding van de Kerk tot den Staat, en het is uit die beschouwingen *a priori*, dat door hem geredeneerd wordt, om zijn gewijzigd wetsontwerp aannemelijk te maken.

Hij verliest daarbij slechts een voornaam punt uit het oog; dat Nederland namelijk een geschreven Grondwet bezit, waarin zijn staatsregt is vervat, en dat op dit stellig staatsregt zijne abstraktien van geen invloed zijn kunnen.

Het zou ons overigens, al zeer gemakkelijk vallen, die beschouwingen in het breede te wederleggen, zoo als we dit reeds vlugtig, en toch, zoo we vertrouwen, grondig genoeg hebben gedaan. Doch waartoe dienstig? Zij doen niets ter zake, ofschoon ze meer dan de helft der memorie vullen. Wij hebben eene Grondwet; daaruit moet worden geredeneerd.

Ook de Heer van Hall spreekt van de Grondwet: hij zegt zelfs dat hij er van uitgaat. Hij haalt ze aan, ja, maar om ze te plooijen, om ze te wringen en te verwringen naar zijn wijsgeerig stelsel, of beter gezegd, naar zijne uit de lucht gegrepen opvattingen; even als hij den *code de police rurale* aanhaalt om te bewijzen, dat de Kerk onder politiedwang moet worden gebragt.

Geen wonder dan ook dat hij den wetgever geroepen acht, om aan elk artikel van het VIde Hoofdstuk uitvoering of sanktie te geven, terwijl er daar slechts éène en blootelijk van den strafwetgever rede is. Dan hierover reeds genoeg.

In het midden echter van zijn antwoord, vertrouwt hij niet zoo zeer op de vastheid zijner wijsgeerige stellingen, dat hij niet een terugblik werpen zou op het pozitief regt.

»Het doel der Regering is niet geweest," schrijft hij, »al wat met kerken of kerkelijke zaken in verband staat, »onvoorzigtig omver te werpen, — alles af te breken."

Hier gelooven wij den heer van Hall op zijn woord. Zijn wetsvoordragt schaft niets anders af dan de wet van *Germinal*, die geene afschaffing behoeft, om de eenvoudige reden,... dat ze hier te land nooit bestaan heeft. Al het overige blijft behouden, ... wel te verstaan, voor ons, zóó het *wettig* aanwezig is; en wie dus den heer van Hall voor een wetgever-alverwoester, voor een revolutionnair verklaart, lastert.

Doch, waarom dat voorbehoud? De sleutel van dat raadsel?

Hij ligt voor de hand. Vele niet zeer diskreete leden der Tweede Kamer hadden aan de regering de vraag gerigt, of bij de aanneming van het ontwerp-van Hall vervallen zouden de besluiten van 16 Aug. 1824, 28 Aug. 1843 en wat verder zoo al in onzen doolhof van wetten en verordeningen op het stuk van kerkelijke [illegible]lijk is. Die vraag nu bragt den prezident-minister [illegible]

Te kort aan het hoofd van het departement [illegible] Zaken der R. K. Eeredienst geplaatst, om het geheel daarvan te kunnen overzien, en op geene inlichting bij zijne ambtgenooten kunnende rekenen, wijl de eenigste Katholiek, uit gebrek aan eene telegrafische linie op Napels, niet te seinen was, en de overige kabinetsleden, deels nieuwelingen als hij, of onder Thorbecke aan het bemoeijelijken der Kerk niet gewend, hem weinig te dienst zijn konden; in dien hagchelijken toestand begreep de heer van Hall, dat alleen eene reserve redding bieden kon.

»Mijn projekt," verklaart hij aan de lastige interpellateurs, »mijn projekt komt niets omverwerpen, niets afbreken, — dan de wet van *Germinal. Nihil ultra!"*

Meesterlijk gevonden! Door die reserve toch snijdt hij zich den pas niet af om te gelegener tijd op te delven, wat nog het Napoleontiesch archief, dat der ministers van Willem I, ja, het plakkaatboek, min of meer in strijd of in harmonie met de Grondwet (dit komt er zoo naauw niet op aan) omtrent kerkelijke aangelegenheden behelst, en om dit naar den eisch der omstandigheden te kunnen benuttigen.

't Is handig, zal menigeen zeggen, maar is het uitvoerbaar? — Waarom niet, wanneer men den heer van Hall nu reeds uit zijne wijsgeerige beschouwingen ziet afleiden, dat zijn wetsontwerp met de Grondwet in allen deele bestaanbaar is?

De Grondwet waarborgt volkomene godsdienstvrijheid: niemand heeft er vóór heden aan getwijfeld. »Ik, zegt de heer van Hall in zijn antwoord, ik wil »*eene* BILLIJKE *vrijheid*"; »en, voegt hij er bij, na de aanneming dezer wet zullen, dank zij de billijke vrijheid die zij invoert, bevrediging en gerustestelling de plaats der spanning innemen!" — Het staat te zien, Mijnheer de minister voor de R. K. Eeredienst!

Zoo voortredenerende komt de heer van Hall tot zijne billijke vrijheid, — zeer logiesch. En wat is die nu?

1°. Volkomen vrijheid voor de Kerk, in eigen boezem zich te regelen, — *mits* kennisgeving aan de regering, en *mits* medewerking door de regering, *na* hare voorafgaande goedkeuring, wanneer die medewerking vereischt wordt, en welke gevallen *de regering* natuurlijk bepalen zal.

2°. Volkomen vrijheid voor een vreemdeling, in dit rijk ontvangen, behoorlijk toegelaten en in alles met 's lands wetten in regelmaat, om de godsdienst te bedienen, — *mits* de regering het hem vooraf vergunne.

3°. Volkomen vrijheid voor synodale vergaderingen en hoofden, die kerkgenootschappen vertegenwoordigen of besturen; (ach! wat taal! *van Lennep*, rilt gij niet in uw graf), zich te vestigen waar hun goeddunkt, — *mits de regering* [illegible] uitvaardige. — En, merk wel op dat hier de [illegible] vereischt wordt, al had de vestiging ook *vóór* den [illegible] plaats gehad, zoo de synode of het kerkelijke hoofd de voorafgegane goedkeuring niet toonen kan. (Zoo wat als eene jagt- of visch-akte.)

4°. Volkomen vrijheid om kerkgebouwen op of in te rigten, ook op den afstand van minder dan 200 ellen van eene bestaande kerk, — *mits* in dat geval gemeentebestuur, Gedeputeerde Staten, Raad van State en de gansche regering in het *fiat* bewilligen. — Na de kennisneming van al die lagere en hoogere magten, volkomen vrijheid of — sluiting, al naar gelang van het eindbesluit, hetwelk tot troost van hen die sluiten moeten, met redenen omkleed zijn en in het *Staatsblad* prijken zal.

5°. Volkomen vrijheid om de kerkklok te roeren, ook in gemeenten waar meer dan éene gezindheid haar kerkgebouw heeft, — *mits* de Provinciale Gouverneur zoo goed zij het te dulden.

Ziedaar de *billijke* vrijheid. Wie verlangt er van gediend?

Wij verkiezen de bestaande grondwettige vrijheid, en bidden de Staten-Generaal ons daarbij te handhaven.

Zij had, op haar standpunt, volmaakt gelijk, de kommissie van rapporteurs, toen zij eenparig het gewijzigd ontwerp des heeren van Hall een nader onderzoek in de sektien niet waardig keurde. De oorspronkelijke voordragt was van alle zijden bekeken, en niemand, ook niet de vrienden, hadden er zich mede vereenigen [illegible] het gewijzigd projekt rust geheel op dezelfde beginselen en bevat dezelfde bepalingen, behalve dat het de geestelijken van den ambtenaarseed ontheft, en de jagt van art. 5. voorloopig alléén op Bisschoppen openstelt. Wat is er dan in wezenlijkheid veranderd, en waartoe zou, na de voorafgegane algemeene afkeuring, eene nieuwe overweging in de afdeelingen geleid hebben?

Jammer maar, dat de aandacht des heeren van Hall zoo heel en gansch verslonden wordt door het wijsgeerig regt! Met één blikje slechts te werpen op het historiesch regt, had hij zich zelven, had hij Nederland, zoo wel zijne oorspronkelijke als de gewijzigde wetsvoordragt bespaard.

Al dadelijk had hij bevonden, dat de wet van Germinal ook in Frankrijk niet meer dan bij stukken en brokken bestaat, en met den primitieven tekst vergeleken niet meer te herkennen is; en dat ze in België, hoe bitter ook de liberale heer Bavay het verlies van het *appel comme d'abus* moge betreuren, voor de konstitutie tot den vloer vlag gestreken heeft.

Oostenrijk had hem geleerd dat men niet weet hoe daar spoedig genoeg zich van 't Jozefistiesch kerkregt af te maken en banden los te vlechten, reeds voor jaren door Metternich als hoogst onstaatkundig afgekeurd.

Pruissen had hem betuigd wat het zijne regering al beslommering gebaard heeft, op het gebied der Kerk den voet te zetten, en hoe gelukkig het zich gevoelt sedert het haar ongemoeid laat.

Ruslands autokraat kon hem zeggen, dat de inmenging in de hierarchie hem meer moeite heeft gekost, hem persoonlijk, dan geheel de Oostersche quaestie. Immers, terwijl hij Menchikoff naar Konstantinopel zendt, en zich wel wacht *Stamboul* met een bezoek te verwaardigen, reisde de Keizer zelf vóór eenige jaren naar Rome, ten einde zich door een supplement-konkordaat met Gregorius XVI van mond tot mond gesloten, uit ongelegenheid te brengen.

Engeland had hem getoond, dat aan hetzelve niets meer ter harte gaat dan de vredebreuk van een oogenblik te herstellen, en hoe ras het tot een konkordaat besluiten zou, indien de H. Stoel er toe wilde overgaan om de nuntiatuur door een wereldlijk persoon te doen waarnemen.

En die Duitsche Staatjes, welke mede een Bisschoppen-oorlog hebben aangevangen. O! zij hadden hem in het oor gefluisterd hoe ze (men vergeve het woord) reeds in de konkels zitten, en voor hoeveel fraais zij wenschten, den strijd niet begonnen te hebben. Turijn, ja Turijn ook; — de heer van Hall kan er zich van vergewissen door den Graaf Liedekerke, ook bij dat Hof geakkrediteerd, en die nu toch lediger dan ooit, op de oevers van den Tiber rondwaart, er heen te zenden; — Turijn had den heer van Hall niet verzwegen, al ware het alléén, om de sympathie en de *entente cordiale*, die tusschen hem en de erfgenamen *Siccardi* bestaan moet, Turijn had hem doen boodschappen, dat het uiterst raadzaam is van kerkgeschillen zich te ontdoen, en dat het reikhalst naar de gelegenheid, om eene niet te *kompromitteerende retraite* te kunnen maken.

Wij achten met alle bescheidenheid zulk een overzigt voor een staatsman althans, nuttiger, dan de afgetrokken beoefening van het wijsgeerig regt, en wij houden in onze nederigheid ons verzekerd, dat de heer van Hall er beter vrucht mede gedaan zou hebben. Niet alleen de bespiegelingen der memorie van antwoord waren ons geschonken geweest, maar geheel het toezigt- of politieprojekt achterwege gebleven!

Wij vertrouwen, wat meer is, wij houden ons overtuigd dat de Tweede Kamer, die vereeniging van praktische mannen, in wier midden zeer zeker de aanbidders van het wijsgeerig regt niet overheerschen, tot de overwegingen zich leenen zal, die de wetsontwerper verzuimd heeft, en wel zich zal hoeden hare stem te geven aan een zoo gevaarlijk proefstuk!

Het *Handelsblad* van heden heeft een belangrijk hoofdartikel, dat veel beteekenend en aller ernstige overweging waardig is. Het is eene waarschuwende stem, die der volksvertegenwoordiging toespreekt op den rand van een afgrond. Moge die stem niet zijn die eens roepende in de woestijn!

Gaarne zouden wij dat stuk in zijn geheel onder de oogen onzer lezers brengen. Dan plaatsgebrek verhindert zulks. Wij moeten ons dus bepalen bij de overname van de hoofdgedachten; de ontwikkeling daarvan moeten wij tot ons leedwezen doen wegvallen.

Wij zouden, om aan het gansche opmerkelijk opstel onze goedkeuring te kunnen geven op enkele punten eene reserve moeten maken. Ook daarvan enthouden wij ons, omdat wij meenen te kunnen volstaan met deze algemeene bemerking.

Zie hier wat het *Handelsblad* schrijft:

„Verdaging der discussie over „het ontwerp."

»De heer Luyben heeft het voorstel gedaan — hetwelk met eene niet talrijke meerderheid door de Tweede Kamer is verworpen — om de discussien over *de Wet op de Kerkgenootschappen*, niet tot Vrijdag 12 Aug. maar tot Dingsdag 16 Aug. te verdagen.

»Wij hadden van den heer Luyben een ander voorstel verwacht en wij hopen nog, dat hij, of een ander lid der Kamer het voorstel doen zal, *om de diskussien over het ontwerp onbepaald te verdagen.*

»De bedoeling van dit voorstel zou moeten zijn, om het bewuste ontwerp in deze zitting der Kamer niet in behandeling te brengen, het daardoor als van zelf te laten vervallen, en alzoo aan de regering de gelegenheid te geven, om, zoo daartoe dan nog noodzakelijkheid mogt blijken te bestaan, in de volgende zitting een geheel nieuw ontwerp te berde te brengen.

»Voor zoodanig voorstel bestaan hoogst gewigtige drang redenen, zoowel in het belang van het tegenwoordig ministerie zelf als vooral in het belang van het vaderland.

»Wij zullen de vrijheid nemen eenige der meest gewigtige redenen voor verdaging der diskussie op te sommen en beknopt uiteen te zetten.

»1. *De aanneming van het ontwerp door de Tweede Kamer is nog onzeker; zij, die derhalve de aanneming wenschen, moeten de diskussie helpen verdagen.*

»Het is maar al te waar, hoezeer wij het betreuren, dat het lot van het ontwerp geheel afhangt van de stem der Groenianen. Voegen zij zich bij de liberale en bij de katholieke leden der Kamer, die in dit bijzonder geval eene lijn trekken, dan valt het ontwerp zonder eenigen twijfel.

»2. *De verwerping van het ontwerp door de Tweede Kamer kan teregt door velen niet wenschelijk geacht worden.*

»De verwerping van het ontwerp zou den val van het ministerie kunnen berokkenen, en die val zou door velen worden betreurd. Ook wij wenschen dien val op dit oogenblik niet. Wanneer dit ministerie het vaderland waarlijk konstitutionneel wilde regeren, zouden wij het gaarne ondersteunen, omdat wij niet aan personen, maar aan beginselen gehecht zijn.

»3. *De mogelijke aanneming van het ontwerp door de Tweede Kamer verzekert nog geenszins de aanneming door de Eerste Kamer.*

»4. *De mogelijke aanneming der wet door de beide Kamers kan de meest heillooze en onvoorziene gevolgen na zich slepen.*

»Men geeft waarlijk te weinig acht op de lessen der geschiedenis. De oprigting van het bij de Katholijken gehate *collegium philosophicum* was de eerste schrede tot den afval van België. De Katholieken zijn wèl Oranje-lievend; dit heeft nog dezer dagen de uitbundig hartelijke ontvangst van den jeugdigen Kroonprins in Gelderland, Limburg en Noord Brabant bewezen. Maar het is onvoorzigtig hen te brengen in een dilemma tusschen gehechtheid aan Oranje en gehechtheid aan hunne godsdienstige overtuiging. Men spreekt veel van koalitie. Wij beweren, dat de Katholieken als staatspartij slechts dan liberaal zijn, wanneer hun belang dit medebrengt, en dat de liberalen slechts, door den dwang der omstandigheden, die de kwestie der hierarchie met den val van een liberaal bewind in verband gebragt hebben, met de Katholijken eene lijn schijnen te trekken. Maar, zeer zeker zal de aanneming van het ontwerp, de invoering en mogelijke uitvoering van de wet, zoowel bij de liberalen, als bij de Katholieken afkeer en ergernis te weeg brengen. En wie staat voor de gevolgen in? Zal ook het buitenland bij de beweging, die daardoor ontstaan mogt, onzijdig blijven? Heeft België geen belang bij eene scheuring tusschen Nederlanders en Nederlanders? Grenzen niet de meest katholieke provincien aan dat rijk? Heeft Frankrijk geene geheime bedoelingen met de rol, die het in de laatste maanden, ook met betrekking tot de gebeurtenissen in ons vaderland, door zijne diplomatie en door zijne meest gelezen dagbladen gespeeld heeft?

»5. *Onaangezien den mogelijken of waarschijnlijken uitslag der stemming, is eene verdaging der diskussien op dit oogenblik wenschelijk en pligtmatig.*

a. Het heeft velen met ons bevreemd, dat de kommissie van rapporteurs heeft durven adviseren, het gewijzigd ontwerp niet weder in de afdeelingen te onderzoeken.

b. De onderhandelingen — of wil men liever — de diplomatieke aanraking met het hof van Rome —, neen met het opperhoofd der R. K. kerk, — zijn nog niet afgeloopen.

c. De Minister van R. K. Eeredienst is uitlandig; en niet slechts het hooge gewigt der zaak, ook zelfs de welvoegelijkheid bragten mede, dat die Minister kennis droeg van de wijzigingen, welke in het ontwerp gebragt zijn, en dat hij bij de beraadslagingen over het ontwerp in de Kamers tegenwoordig ware.

d. Vele leden der Kamer zouden zich kunnen vereenigen met het denkbeeld eener *policiewet* ten aanzien der kerkgenootschappen; de Regering wil thans dit ontwerp voor eene policiewet laten doorgaan, ofschoon het blijkbaar voor een groot deel eene staatkundige, eene *politieke*, geene *policie* regeling is der betrekking van de kerkgenootschappen tot den Staat en onderling is.

»*e.* Ten aanzien van dit ontwerp heerscht groote verwondering. Van vele zijden is naar tegen, van andere zijden ook daar voor, gepetitionneerd. De Regering speelt een gevaarlijk spel, indien zij zich van de opgewondenheid *voor* die wet wil prevaleren, om het ontwerp *tegen* den zin van zoo vele anderen door te drijven; dat alles zal worden voorgekomen, indien men de passies tot bedaren laat komen en later met een geheel nieuw ontwerp voor den dag komt, hetwelk alleen noodige straf bepalingen en policie voorzorgen bevat.

»Om alle deze redenen — en wij hebben zeker het onderwerp niet uitgeput — komt ons eene verdaging der diskussie omtrent het bewuste ontwerp *staatkundig*, *wenschelijk*, *heilzaam*, *pligtmatig*, *noodzakelijk* voor; en hopen wij, dat ditzelfde denkbeeld bij een of meer leden der Kamer moge hebben wortel geschoten, en, beter toegelicht dan dit door ons bij beperkte ruimte en in kort tijdsbestek kon geschieden, de goedkeuring van de Kamer en, zoo mogelijk, ook der Regering zelve, moge verwerven.

»Wat ons betreft, — wat er ook van kome, — wij hebben de overtuiging, dat wij ten dezen aanzien veilig het *salvavi animam meam* op ons mogen toepassen!"

De *Nederlander* schrijft in zijn Nommer van Woensdag:

»De wet is merkbaar verbeterd.

»Doch is ze, gelijk ze daar ligt, voor onze vrienden reeds aannemelijk gemaakt?

»*Neen.* Wij gaven het reeds te kennen; er worden *meer wijzigingen* vereischt.

»*Gewigtige* wijzigingen misschien."

Welke zijn die »*gewigtige wijzigingen misschien*" die de *Nederlander* verlangt? Dat wordt niet opgegeven.

Slechts wordt te kennen gegeven: dat art. 1 verbetering behoeft; dat de bepalingen omtrent de *vreemdelingen* art. 2, de *klokkenluiders* art. 8, en de predikants kleederdragt art. 6 wat streng zijn. En eindelijk, dat men niet op de hoogte is van de *praktijk* dezer wet, bepaaldelijk omtrent de in art. 5 besprokene *vestigingsplaats*.

Wat wil dan de *Nederlander?* Het is niet duidelijk en wij achten ons in de onmogelijkheid, om dat in goed en rond Hollandsch over te brengen. Wij schrijven dus letterlijk af. Hij zegt:

»Er wordt regtvaardigheid jegens *Roomschgezinden*, er wordt weerstand tegen de ultramontaansch-jezuitische rigting vereischt. Er moet eene zoo veel mogelijk *conciliatoire* politiek worden gevolgd. Hierin, in den wensch, om met naauwgezetheid regt te doen wedervaren aan allen, ligt de reden van de schijnbare onbeduidendheid der wet.

»En toch moet de volksvertegenwoordiging op dit oogenblik het bewustzijn hebben, dat zij niet voornemens is, nadat men hier te lande in eene *reeks van koncessiën* toegeeflijk geweest is, voortaan tegenover eene *reeks van agressiën* lijdelijk te zijn.

»Maar zoo de wet deze beteekenis zal erlangen, dan behoort deze nationale staatkunde door het ministerie bij de aanstaande beraadslaging beter in het licht te worden gesteld dan bij de behandeling van het *adres van antwoord*, of na in de *Memoriën van toelichting* en *beantwoording* is geschied."

Ziedaar het versch en nieuwst programma van het anti-revolutonnaire blad. Wij verstaan het niet. En vermoedelijk zal de kommentarie eerst komen bij de openbare beraadslaging.

De *Grondwet* van heden interpreteert het Nederlanderachtig artikel volgenderwijs:

»De *Nederlander* van heden (N° 958) is merkwaardig.

»Daar wordt aangekondigd, dat de *gewijzigde wet* nog niet aannemelijk is voor de anti-revolutionnairen.

»Wat ontbreekt er aan?

»Och, bitter weinig!

»De redaktie van art. 1 moet *veranderd* worden.

»In art. 2 moeten *vaste regels* gesteld worden, »naar welke het Gouvernement, in het al dan niet toelaten der vreemdelingen, te werk gaat?"

»Omtrent het klokkengelui moet *in den regel* vrijheid gelaten worden.

»dan blijft van de wet *niets* over; want wat er dan nog overblijft zal, zegt de *Nederlander*, *niet ten uitvoer worden gelegd.*

»Maar.... er blijft dan nog één middel, aldus vervolgt de *Nederlander*, *om het verwijt te ontgaan*, dat de wet zal zijn *eene mystifikatie.*

»Wat is dat wondervolle middel?

»»Betere in het licht stelling door het Ministerie van de nationale staatkunde, dan geschied is bij het *Adres van antwoord*, en bij de Memorien van *toelichting* en *beantwoording!!*"

»Twee vragen aan den *Nederlander.*

»Welk lid der Staten Generaal zal, met het oog op zijn eed, eene wet durven helpen tot stand brengen, waarvan de bepalingen niets beteekenen of niet uitgevoerd kunnen worden, en waarvan het geheel het verwijt niet kan ontgaan, dat het is »eene mystifikatie" der Natie?

»Heeft de anti-revolutionnaire partij vergeten, dat zij, toen zij wezenlijke veranderingen in de wet te brengen, wilde, zelve zal doen wat zij aan anderen zoo dikwerf, met hatelijke beschuldigingen, heeft verweten: »namelijk bij wijze van amendement eene geheel andere wet »in plaats stellen van de, oorspronkelijk door de Regering aangebodene?" "

De *Grondwet* bespreekt het afstemmen van het voorstel van den heer Luyben om de diskussie over de verdrukkingswet te verdagen. Wij schrijven daaruit het volgende af:

»De Kamer heeft hier geweigerd, wat nimmer geweigerd wordt: *uitstel van executie.* En de Regering heeft daaraan krachtig de hand geleend op hare gewone wijze doen: namelijk door niet te meenen wat zij zegt. De heer van Hall verklaarde namelijk, zich in de quæstie *niet* te mengen, de beslissing daarvan aan de *wijsheid* der Kamer overlatende....., maar »hij hield zich overtuigd, dat de Kamer niet uit het oog zal verliezen, dat, »zoo de wet wordt aangenomen, zij dan nog bij de Eerste »Kamer moet worden behandeld, en dat de tegenwoor»dige zitting al ras ten einde spoedt." Het is dezelfde taktiek, die aan de Natie »eene mildere toepassing der Grondwet" belooft, en die der Grondwet te gelijker tijd geweld aandoet, om in strijd met hare letter en haren geest te handelen.

»De beraadslaging zal dan aanstaande Vrijdag plaats hebben.

»Niet zonder verwondering heeft men echter opgemerkt, dat reeds tegen Maandag e. k. twee andere wetsontwerpen zijn aan de orde gesteld. Moet dit beteekenen, dat men zal *stemmen* en eene eigenlijke diskussie *ontwyken?*

»Wij gelooven, wij hopen het niet,

»Men verlieze niet uit het oog, dat reeds herhaaldelijk in de Kamer een stap is gewaagd, om op het terrein der eigenlijke diskussie te komen. Steeds is men weêrhouden geworden door de opmerking: »Wacht tot dat de wet aan de orde zal zijn."

»Nu zij aan de orde *is*, zal dan ook het vraagstuk behoorlijk en grondig *moeten* worden behandeld.

»De wonde »die onwillekeurig is toegebragt" moet worden gepeild en onderzocht. Geen ontwijken langer. De Natie siddere welligt een oogenblik bij het verrigten van de pijnlijke operatie; zij is onvermijdelijk, wil zij weder gezond worden en *krachtig blijven.*

»Maar er moet *meer* worden gedaan.

»Er behoort *rekenschap* te worden gevraagd van de minachting, door de Regering betoond jegens dat deel der volksvertegenwoordiging, wier pligtmatige naauwgezette arbeid, als uitkomst van een grondig onderzoek, ten eenenmale is op zijde geschoven en [illegible] gelaten.

»Er behoort *geprotesteerd* te worden tegen de konstitutionneele ketterijen in de Memorie van Beantwoording der Regering, waardoor de ministerieële verantwoordelijkheid wordt *vernietigd* en de vrije werking der Volksvertegenwoordiging verlamd.

»Er behoort een naauwkeurig en volledig *onderzoek* te worden ingesteld, nopens hetgeen de uitkomst kan zijn van de zonderlinge zending des heeren Lightenvelt naar Rome.

»Er behoort *rekenschap*, strenge rekenschap te worden afgevraagd van het aanzijn der heeren Pahud, Forstner van Dambenoy en Enslie in een Ministerie, dat de »tegenovergestelde rigting" volgt van het Ministerie, waarvan zij vroeger deel uitmaakten.

»Op die wijze zal dan toch de Natie — al wordt ook de ongrondwettige wet der »liefde" en der »gelijke bescherming" doorgedreven — vruchten plukken van de diskussiën, die op handen zijn.

»Dan zal zij vernemen wat de gehalte is en de *zedeleer* van het ministerie Donker-van Hall!"

Wij laten hieronder volgen een uitmuntend hoofdartikel over de monsterwet, dat de *Emancipation belge* dezer dagen gepubliceerd heeft:

»De wet waarvan sprake is, wordt door haren titel gekenmerkt: 't is eene wet van toezigt over de eerdiensten. Men zou even goed kunnen zeggen: Organisatie der Politie over de eerediensten. Die wet is, zooveel ons bekend is gemaakt, noch tegen de Mormonen, noch tegen de Wederdoopers. De artikelen, waaruit ze bestaat, zijn regelregt tegen de Katholieken gerigt. Het was aan ons op zijne vrijheid en vrij onderzoek trotsch tijdvak voorbehouden, om de katholieke godsdienst gelijk gesteld te zien met het Socialismus, en behandeld te worden, gelijk men in Nederland de geheime genootschappen niet zou behandelen. De vrijheid van te gelooven en te bidden zal het voorwerp van een bijzonder toezigt zijn. De geestelijke zal zich niet meer, in het gewaad als dienaar Gods mogen vertoonen; de geloovigen zullen niet meer naar de kerk mogen geroepen worden, dan wanneer zulks den kommissaris zal gelieven; en aan die gevaarlijke uitgewekenen gelijkende, welke aan een aangewezen verblijf onderworpen zijn, zullen de Bisschoppen geene andere residentie mogen hebben, dan die, de Staat hun wel zal willen aanwijzen. Het blijft nu aan het Nederlandsche Gouvernement over zich in Koncilie te verheffen en de godsdienstleer te regelen.

»In waarheid, men vraagt zich of het in de negentiende eeuw is, dat zulk eene wetgeving wordt voorbereid en schoon men het officieel bewijs er van voor oogen heeft, men weigert te gelooven, dat een gouvernement door eene dergelijke verblindheid kan geslagen zijn. Welk staatkundig belang heeft zulk een besluit kunnen uitlokken? Ziet men dat de Katholieken de vijanden des Staats zijn geworden, dat zij de Grondwet geschonden of aan de regten der dynastie eenig groot nadeel toegebragt hebben? Neen, Niets in de godsdienstige, staatkundige en burgerlijke orde gebeurd, dat niet met de overeenkomsten en de Grondwet overeenstemde, dat zelfs niet een vertrouwende hulde was aan die wet gebragt. Ten einde de uitoefening van een heilig regt eenigerwijs als een aanval te doen beschouwen, heeft het Nederlandsche gouvernement, zelfs zich van de staatkunde, die het in de laatste jaren volgde, moeten losrukken, de Kamers opheffen, om herkozen te worden onder den invloed van verfoeijelijke invloeden en een nieuw der vrijheid vijandig ministerie, dat doen vervangen, dat schoon schoorvoetend, en niet zonder geheime gedachten, aan de wettigheid van het regt en zijne gevolgen had geloofd.

»Indien wij die nieuwe houding van het Nederlandsche gouvernement met zekere veelbeduidende feiten in verband brengen, die van tijd tot tijd op eenige punten van Europa plaats hebben, is het ons niet mogelijk van niet aan eene soort van stille zamenzwering tegen de Katholieke Godsdienst te denken. De herinnering aan 1848 is niet ganschelijk uitgewischt, de wonden der omwentelingen zijn nog steeds bloedende, en reeds in dat Europa, door een heilzamen terugkeer tot het Geloof, gered ziet men een opstand dagen tegen de godsdienst, die het gevaar afgewend en de wankelenden tot den eerbied voor de overheden, de orde, de familiën en den eigendom teruggebragt heeft. De schrikkelijke ondervinding van drie jaren angst en vreesselijk gevaar is reeds vergeten en de bevenden van gisteren, zij die een wanhopig beroep op de godsdienst en de toewijding harer bedienaars deden, zij die door haar bijgestaan, ondersteund en op den goeden weg terug gebragt werden, schijnen nieuwe gevaren toe te ijlen, om zich later, na zich vermetel te hebben getoond, zich lafhartig te toonen, zich zelfs blootstellende in den gapenden afgrond te vallen, die hunne misdadige dwaasheid opende.

»Wanneer enkele personen derwijze verblind of door zulk eene duizeling overvallen zijn, dan [illegible] te [illegible] de maatschappij voor hunne aanslagen te beschermen; maar wanneer men op de helling van het kwaad de organen van een stelsel zich ziet overgegeven, dat overheid en orde beweert te verdedigen, wanneer regeringen, zelfs konstitutioneele regeringen, hun zending en den eerbied aan de grondwet uit het oog verliezen en aan partijzucht het heilloos voorbeeld van onverdraagzaamheid en ruw despotismus geven, dan is het een heilige pligt zijne stem te verheffen en luide en met alle kracht te protesteeren tegen zoodanig misbruik van den invloed en der overheid.

»Wij gelooven niet dat het oogenblik gekomen zij, om te protesteeren, maar wel het oogenblik om te raden en te waarschuwen. Europa is tot rust en vrede teruggekeerd, maar die rust is slechts die eener korteling geleden herstelling, en de minste schok kan eene doodelijke instorting ten gevolge hebben. Misschien later, zoodra die gesteldheid volkomen vastheid verkregen hebbe, zal men kunnen beproeven om de godsdienst te onderdrukken en het ongeloof en de bespotting van heilige dingen in de mode te brengen, ondanks dat die proefnemingen zeer gewaagd en de gevolgen er van steeds heilloos zijn; maar in deze dagen is dit een werk dat noch voor eene regering noch voor eene partij geschikt is.

»Het is opmerkenswaardig dat de denkbeelden van staatkundig despotismus, van tusschenkomst in het kerkelijk gebied, van volslagen onverdraagzaamheid, zelfs van vervolging, juist onder volken en partijen ontstaan is, die de wereld van het Katholiek geloof te begrensd vonden, die zich tegenover God niet vrij genoeg vonden en van wie de vermetele geest zich ontbonden heeft [illegible] dat geloof die onze trots en onze hoop zijn.

»Het onverdraagzaam fanatismus keert op aarde terug onder het masker der vrijheid; overal is het het liberalismus dat zich vooruitstelt en onderdrukker wordt. De vrijdenkers worden despoten en willen de godsdienst beheerschen of vernietigen? In Zweden, waar de Dissidenten worden vervolgd, waar geen priester zich in het openbaar mag vertoonen, of waar men, gelijk in de eerste eeuwen der Christenheid, zich moet verbergen om te bidden; in Nederland, waar eene even goddelooze als met het gezond verstand en den edelen aard der inwoners strijdende wetgeving wordt gereed gemaakt; in België waar men dezelfde strekking zich heeft zien openbaren en dezelfde voorstellen doen; overal is het dezelfde geest die de vijanden der godsdienst en der vrijheid aanhitst. Zij durven het Katholicismus van zamenzwering beschuldigen en zij zijn het die het ondermijnen. het vervolgen of lasteren naar gelang zij een geveinsd dagblad, een gouvernement of partijdig zijn."

Ook de *Courier de la Meuse* bespreekt de onbeschaamde korrespondentie uit de hofstad, waarvoor het *Journal du Limbourg* zijne kolommen en eene heele adhæsie heeft veil gehad. Na den inhoud daarvan te hebben medegedeeld gaat de *Courier* aldus voort:

»Men zou zich zeker en teregt ook moeten verwonderen van in een blad, dat zich vrij wel liberaal en katholiek durft noemen, een dusdanige taal aan te treffen, indien men niet wist vanwaar en hoe het *Journal du Limburg* zijne opgaven krijgt, en indien men zich niet meer herinnerde, dat de heer van Hall, tijdens zijne liefdewet, de zoogenoemde vrijwillige leening, onzaliger gedachtenis, bij de redaktie van dat blad zich een soort van verdedigers had weten te verschaffen. Volgens dat blad zou de opheffing van den eed en de veranderde redaktie der wet, welke door de geheele wereld wordt afgekeurd, genoegzaam zijn om het verfoeijelijk ontwerp alles te ontnemen wat lijnregt in strijd is met de voorschriften onzer godsdienst.

»En waar moet men dan al de andere artikelen voor aanzien, voor uitvloeisels van haat tegen de godsdienst-vrijheid en regelregt geschreven tegen de Katholieken. Op wat wijze dan met de voorschriften onzer Kerk overeen te brengen, de ongehoorde verpligting, waarbij men onze bisschoppen en alle kerkelijke overheden wil noodzaken, om binnen een bepaalden tijd aan den Staat mededeeling te doen van alle maatregelen, reeds genomen en nog te nemen, met betrekking tot de uitoefening der eeredienst, het dogma en de inwendige organisatie der Kerk, en welk artikel I van het ontwerp men tot wet wil maken? Hoe dan op te vatten de bepaling van artikel V van het gewijzigde ontwerp, eene bepaling welke onveranderd is gebleven, en die geen andere strekking heeft, dan de erkenning uit te stellen der onlangs opgerigte bisdommen, en de nieuwe Kerkvoogden van hunne zetels te verjagen? Of is dit geen geweldige inbreuk maken op de vrijheid van godsdienst, gewaarborgd bij de grondwet, is dit geen schending van het maatschappelijk verdrag, van de wet der wetten, ten nadeele der Katholieken?

»Op wat wijze zal men het willekeurig verbod verdedigen, betreffende het dragen der priesterlijke kleeding, te midden van een vrij en op zijne regten naijverig volk? Hoe eene hatelijke terugwerking te plooijen zonder alle denkbeeld van regt en alle onveranderlijke beginselen met den voet te treden.... Neen, het nieuwe ontwerp wat de aanhangers van het ministerie er ook van mogen zeggen, is niets beter dan het eerste, het blijft altijd dezelfde inkonstitutioneele, onuitvoerbare, onregtvaardige wet, en waarvan de aanbieding alleen, wij herhalen het, niet meer en niet minder is dan eene lage en tergende beleediging meer dan twee vijfde van de bevolking aangedaan. De verandering die men er in gebragt heeft, het weglaten van den eed [illegible], zijn naauwelijks noemenswaardig en het is valsch, het is volstrekt onwaar, dat onze katholieke broeders in den Haag zich hebben kunnen verheugen in die voorgewende koncessien en dat die wijzigingen gunstig door hen zouden zijn opgenomen.

»Het *Journal du Limbourg* heeft zijne lezers weten voor te bereiden op een van die luchtsprongen, welke hem zoo natuurlijk zijn; van daag stelt het ons de monsterwet voor als gelukkig verbeterd, om ze morgen onder zijne bescherming te kunnen nemen, en dan met zijne meesters den lof uit te kraaijen van een wettige daad, die als het uitvloeisel van haat tegen de godsdienstvrijheid, moet dienen, om bij gelegenheid de Katholieken vrees aan te jagen en onder het juk te brengen, en die in de hand der regering zal wezen als een dreigende knoet.

»Zoo, 't geen God verhoede, het ontwerp van den minister van Hall eens tot wet mogt worden, zullen wij zeker den raad niet geven om er met geweld tegen op te komen, en ze te verbreken; maar wij kunnen niet nalaten te vragen, hoe het mogelijk zal wezen over goede Katholieken, over de bedienaren onzer heilige godsdienst, die bij het bewustzijn hunner pligten den moed voegen om voor hun geloof uit te komen, om er zich [illegible] onderwerpen? De wet [illegible] voorschrift zijn; een [illegible] is geene wet, zij is een misbruik van gezag, een tirannij, en tegen misbruikt gezag en tirannij zijn ongehoorzaamheid, en weerstand zelfs geene misdaden, integendeel, in menig geval zijn ze te beschouwen als een pligt."

Het *Weekblad van den Helder* geeft een nieuw bewijs voor de stelling, dat wijze lessen te halen zijn uit de fabelen der Ouden. Eene fabel van Æsopus mededeelende, maakt hij de daarin gelegen moraal toepasselijk op de omstandigheden, waarin de kerkgenootschappen zich op dit oogenblik in Nederland bevinden. In zoo verre evenwel — en wij mogen dit niet onopgemerkt laten — is de fabel onjuist, dat door de Katholieken de gemeenschappelijke stroom, waaraan alle Nederlanders zich lesschen, niet troebel is gemaakt, en dat hunnerzijds den Protestanten geene beleediging geworden is.

Onder dit voorbehoud laten wij thans volgen het geestig artikel van het genoemde *Weekblad*:

»De wet, regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, herinnert ons eene oude fabel, die wij ons veroorloven in het geheugen onzer lezers terug te roepen.

»Æsopus vertelt, dat er eens een hevigen twist ontstond tusschen een paard en een wild zwijn over een beekje, waar het paard gewoon was zijnen dorst te lesschen, en dat door het zwijn geheel troebel was gemaakt. Het paard riep in zijnen toorn de hulp van den mensch in, nam dezen op zijnen rug en keerde met zijnen bondgenoot tot den vijand terug.

»De mensch doodde spoedig het zwijn, maar had zooveel genoegen in het rijden gevonden, dat hij het paard de vrijheid niet wedergaf, maar het met toom en sporen tot zijne dienst dwong.

»Uit dit verhaal wordt door Æsopus de verstandige les getrokken, dat het beter is eene beleediging ongestraft te verduren, dan zich in zijnen toorn in de magt van een ander over te geven.

»De Protestanten, die in de laatste jaren met toenemenden aandrang op onafhankelijkheid der kerk van den staat hadden aangedrongen, de Gereformeerden, die zich teregt beklaagden over zekere reserven in de goedkeuring van hun reglement, dat de afscheiding van kerk en staat had gevestigd en de autonomie der kerk had geregeld, halen in hunnen toorn over eene pauselijke allocutie; over eene regeling der R. K. kerk door haar wettig hoofd gedaan, de hulp der politieke magt in.

»Het is het paard, dat zich door den staat toom en bit laat aanleggen. Het berouw zal komen, wanneer de helper de sporen aan zijn bondgenoot zal doen gevoelen. Dan heeft de beredene geen wil meer, maar de ruiter zal hem den weg wijzen; of het zijn zal om de vervolgingen tegen de Afgescheidenen te vernieuwen, dan of het zijn zal, om de orthodoxe leer der Dordtsche synode tot eene staatskerk te doen herleven, het waarheen weet niemand en kan afhangen van hen, die tijdelijk aan het hoofd van de regering geplaatst zijn."

De *IJsselbode* onderzoekt in zijn Nommer van 9 Aug. jl. welk het standpunt der regering is, en komt tot het volgende besluit:

»In de memorie van beantwoording wordt veel gesproken van het *standpunt* der regering. Welnu, dat standpunt is, dat zij aan den leiband van Mijnheer Groen loopt, waarvan zij — ze moge doen wat ze wil — vooreerst niet weer ontslagen zal raken."

Men schrijft ons uit Soeterwoude, dat Mgr. de Bisschop van Haarlem aldaar op Dingsdag den 26 Julij het H. Sakrament des Vormsels heeft toegediend aan de talrijke geloovigen te dien einde door hun ijverigen allomgeachten herder voorbereid. Zijne Hoogwaardigheid had reeds vroeger in de parochiekerk van Warmond hetzelfde H. Sakrament toegediend.

's GRAVENHAGE, 10 Aug. Men verneemt, dat den 15 dezer, bij gelegenheid van het te Frankrijk te vieren nationale feest, in de Roomsch-Katholieke Kerk aan den Boschkant alhier, een plegtig *Te Deum* zal worden gezongen, zoo als het reeds in vorige jaren heeft plaats gehad. Des middags zal er door den Franschen gezant een officieel diner gegeven worden, tot welks bijwoning de ministers en de leden van het korps-diplomatique genoodigd zijn. Des avonds zal het hôtel van de Fransche ambassade met gaz verlicht worden.

— Volgens berigt van den prokureur-generaal bij het prov. geregtshof in Utrecht, is 2 Augustus jl., bij hem ontvangen een blijkbaar valsch muntstuk van 2½ gulden voerende het jaartal 1847, hetwelk in zijn geheel zoodanige overeenkomst heeft met het echte, dat het alleenlijk slechts eenigermate aan de kleur en bepaaldelijk aan het gewigt te onderkennen is. (*Politieblad.*)

— Uit Bern wordt geschreven, dat H. M. de Koningin der Nederlanden, bij gelegenheid dat zij die stad passeerde, door de regering met bijzondere eerbewijzen verwelkomd is.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS 10 Augustus. De *Moniteur* behelst een keizerlijk besluit, waarbij de heer Drouin de Lhuys begiftigd wordt met het grootkruis van het legioen van eer uithoofde van de uitstekende diensten, die hij in het bestuur der diplomatieke aangelegenheden in den laatsten tijd, bewezen heeft.

ENGELAND.

LONDEN 9 Augustus. In het Hoogerhuis is het ministerie geinterpelleerd betrekkelijk den stand der oostersche quæstie. De graaf van Clanricarde gaf zijn verlangen te kennen, dat het vereenigde Engelsche en Fransche eskader zich steeds ter hoogte van Konstantinopel mogt bevinden, wijl hij van oordeel was, dat er niets zou gewonnen zijn voor de oplossing der verwikkelingen

bijaldien de ontruiming der Donau-vorstendommen niet als een hoofdvoorwaarde der eindschikking wordt aangenomen.

Hierop is door den graaf Clarendon geantwoord, dat men op het moment hierover geen diskussien kon voeren, doch hij vond zich in staat te verzekeren dat noch Engeland, noch Frankrijk gezind waren hunne toestemming te geven, tot een verdrag, waarbij de onafhankelijkheid van Turkeije zou worden bedreigd, en dat wat hem betrof de onmiddelijke uitvoering der vorstendommen, zonder eenig bedenken op den voorgrond stond.

Door Lord John Russell is in het Lagerhuis verzekerd, dat er werkelijk uit Weenen voorstellen tot schikking naar de Kabinetten van Petersburg en Konstantinopel zijn verzonden, en dat nog voor de prorogatie der zitting een volledig verslag omtrent het Oostenrijksche geschil zou worden medegedeeld.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 11 Augustus.

BEVALLEN (9 Aug.): S. A. M. Schwerrz, geb. Hol, Z.

OVERLEDEN (7 Aug.). A. M. E. Niemann, wed. J. Staude, 80 j. — (8 Aug.): M. Tabak, 23 j.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		10 AUG. 4½ u.	gebl.	11 AUG. 4 u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		63¾	63 11/16 a	63¾	
Dito Dito	3	76¾	76 11/16		
Dito Dito	4	95 9/16	95 9/16	95⅝	95 9/16
O. J. Leening 1844	4				
Amortis. Syndic.	3½	94¼			
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorweg					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
BELGIE, Obligatien, 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksv.		53¾	53		
FRANKRIJK, Obligatien	3	74½			
SPANJE Nieuwe	1	23 7/16	23⅜	23½	23⅜
Dito	3	47 11/16	47½	47 9/16	
Dito Binnenl. à 6/m.		43½	43 5/16	43⅜	
Coup.-Bewijzen		6 9/16	6½	6 9/16	6½
Amortisable Schuld		5⅜			
PORTUGAL te Londen	5				
Dito Dito	3	39⅜	39 9/16	39⅝	
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	109	109		
Dito Dito 1828 en 1829		108	108		
Cert. bij d°. 1831 en 1833		98			
Dito [illegible]	4½		99⅞		
[illegible]	4	93⅞	94⅛		
Dito bij *Stieglitz en C°.*		93 5/16			
Dito bij id. 5de Serie	4				
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito					
POLEN, Certifikaten	4	86¾	86½	86⅝	
Dito Aand. à fl. 500			161½		
Dito met Lot. à 300					
AMERIKA, Bank-Actien					
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 f					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	82 15/16	82¾	82⅞	
Dito 1847	2½	42 11/16	42¾		
Dito 1851	2½	42 13/16	42⅝	42 11/16	
Dito 1849	5	95⅝	95⅜	95½	95⅜
Ween. Bank bij *Goll en C°.*		87⅜			
Dito	4	71⅜			
Letter B	5	95⅝	95⅜	95½	95⅜
Aand. met Loting fl. 500	f				
Nieuwe dito à 250					
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer*	5 pCt.				
BRAZILIE te Londen 1824	5	98⅞	98⅞		
Dito Leening 1843	5				
Dito £ 200					
PERU	4½				
MEXICO Nieuwe	3	26⅛	26	26 1/16	
VENEZUELA à £ 100	3½	37½			
GRENADA à £ 400	2	21⅜	21½		
Dito Uitgestelde			9 1/16		
ECUADOR à £ 100		4⅝			

Mexiko onbepaalde 26¼; Denemarken 5 pCt. 104½.

Bij onbeduidende omzet waren alle fondsen heden iets flaauwer.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. f 56 3/16		Livorno	2/m. f 39⅜	
,,	zigt ,, 56 9/16		Napels	,, ,, 81½	
Bordeaux	2/m. ,, 55¾		Petersburg	,, ,, 1,86	
[illegible]	½/m. ,, 56		Weenen	6/w. ,, 32½	
Madrid	3/m. ,, 245		Augsburg	,, ,, 35⅜	
Cadix	,, ,, 245		Frankfort	,, ,, 99	
Seville	,, ,, 242		Hamburg	2/m. ,, 35¼	
Bilbao	,, ,, 243		,,	zigt ,, 35½	
Lissabon	,, [illegible]		Londen	2/m ,, 11,72½	
Porto	,, ,, [illegible]		,,	zigt ,, 11,80	
Genua	2/m. ,, [illegible]		[illegible]	,, ⅛	

BUITENLANDSCHE [illegible]

ANTWERPEN, 10 Aug. Belg. leen. 2½ pc. [illegible] 4½ pc. 98; 1848, —; Spanje 1—3 pc. 22 1/16; Binnenl. [illegible] 43⅜; Romeinen 5 pc. 93; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 86 [illegible]

PARIJS, 10 Aug. Fransche 3 pCt. 80.—; 4½ pCt. 104.40 [illegible] Spanje 3 pCt. Binnenl. 43⅛; id. 1 pCt. —; Russen 4½ pCt. 100; Met. 5 pCt. —.

LONDEN, 10 Aug. Cons. kont. 97¼ a —; op tijd 97⅜ a —; Braz. 100 a 102; 1829/39 101 a 103; 1852 98½ a 99½; Den. 3 pc. 83 a 84; 5 pc. 105 a 107; Ecuad. 4⅞ a 5⅛; Gren. 21 a 21½; Uitgest. 8¾ a 9¼; Mexiko Nieuwe 26⅝ a —; Peru 4½ pc. N. 83 a 85; Uitgest. 57½ a 58½; Rusl. 1822 5 pc. 117¾ a 118¼; (N.) 4½ pc. 100½ a 101; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 43¼ a —; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 23¼ a 23½; 3 pc. 47¾ a 47⅞; Coup. cert. 6⅛ a —; Passive 5¼ a 5½; Holl. 2½ pc. 64½ a 65; id. 4 pc. 97¾ a 98¼; Venez. 37 a 38; Uitg. 15 a 16; Wissel op Amsterdam f —.—; Grieken 1824 — a —; 1825 —.

WEENEN, 10 Aug. Met. 5 pc. 94⅜; Bank-Aktien 1409; Wissel op Londen 10.41; Zilver 9⅜.

BERLIJN, 9 Aug. Schuldbr. 3½ pc. 93; Loten 143½; Rusl. Stiegl. 4 pc. 98; Pools. 4 pc. 91¼; Loten fl. 500 92¼; Oost. Met. 5 pc. 88; Amsterdam zigt 142, id. 2/m. 141½.

HAMBURG, 9 Aug. Rusl. Cert. 103¾; Oostenrijk Met. 5 pc. 94⅜; Spanje 1—3 pc. 22⅛; Binnenl 3 pCt. 40¾.

FRANKFORT, 10 Aug. Met. 5 pCt. 86¾; W. Bank-Aktiën 1558; W. Loten fl. 250 126; Spanje 1 pCt. 23½, id. 3 pCt. 43¼; Badens. Loten —; Wissel op Weenen 109⅜.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 11 Aug. Tarwe in Entr.: 130 Rostocker f 350; 128 ℔ Rijn f 330; 132 ℔ Kleefs. f 345 à 129 ℔ Odessa f 326; 130 ℔ witb. Pools. f 355; in cons.: 127 ℔ Gron. f 315; 132 ℔ Kubanka f 340.

ANTWERPEN, 10 Aug. *Koffij.* 450 balen St Domingo pr. *Rubis.* De markt ferm.

Graanmarkt. Willig en tot vaste prijzen.

Suiker. Verkocht 361 kisten blonde Havana, pr. *California*, 103 kisten id. id pr. *John Ruthledge* en 16 kisten id. id pr. *Duc de Brabant.* — *Geraffineerde Suiker.* Men heeft heden verkocht 25,000 kil. brooden R G; 100,000 kil. fijne brooden R B A en 50,000 kil. id. id. R B B, alles tegen goede prijzen.

LONDEN, 9 Aug. *Suiker.* Drokke markt, en West-Ind. Suiker verkocht 169 vaten en tierc. Zeilende ladingen gezocht. Gedaan 2600 kisten Havana; N°. 12/12½ a 22 s. 6 d.; 1103 kist. Havana a 22 s. voor N°. 12. *Geraffineerde.* Gestampte tot dezelve prijzen voor uitvoer.

Koffij. Weinig vraag 45 s. 6 d. a 46 s.

Rijst. Flaauw, kleine hoeveelheden verkocht tegen lagere prijzen, zeilende gedaan eene lading Rijst ecransie a 9 s. a 10½ d.

Talk. In de verwachting, dat de vrede zal behouden worden, de markt flaauw, en niet genegen tot inkoopen, terwijl men tot verkoop genegen is.

LIVERPOOL, 9 Aug. *Katoen.* Prijzen als voren, 7,000 balen verkocht; stille markt.

SCHEEPSTIJDINGEN.

[illegible]

TEXEL, 9 Aug. J. van Velthoven, Eendragt, Banjoewangie.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 7en Augustus, is door den Stuurman Bor Jr., van de Noordzee te Vlaardingen aangekomen, op 53° 48' N. Br. en 1° 5' O. L. gepraaid, het schip Jacoba Cornelia, Kapt. Lodewijks, van Hartepool naar Hong Kong; aan boord was alles wel.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BANJOEWANGIE, Eendragt, van Velthoven. 5120 b. Koffij, 2939 kann. Suiker, 875 sch. Tin, 3024 b. Bindrottingen, N. H. M.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 11 Augustus in lading naar:

Keulen H. C. Wilson, Coln N°. 20.
,, N. Jasbender, Murat.

Rijnhoogte ARNHEM 10 Aug. 2 el 15 duim.
KEULEN 9 ,, 10 vt. 2 ,,

KORRESPONDENTIE.

Onzen korrespondent A. Z, danken wij hartelijk voor zijne mededeeling. Het zal ons zeer aangenaam zijn een exemplaar van de door hem besprokene cirkulaire te ontvangen.

ADVERTENTIEN.

(3163) Heden overleed ten mijnen Huize, na eene ziekte van ruim drie maanden en na tijdig voorzien te zijn geweest der H. H. Sacramenten, onze veel geliefde Broeder en Behuwdbroeder FRANS CAREL OTTERBEIN, van Amsterdam, in den ouderdom van vijf en veertig jaren.

BOUWLUST te DRIEBERGEN, den 6 Augustus 1853. D. F. W. OTTERBEIN. Uit aller naam.

Algemeene en bijzondere kennisgeving aan betrekkingen en vrienden.

Volgens onderlinge familie-overeenkomst zullen er geene uiterlijke teekenen van rouw worden aangenomen.

Een Heer verlangt tegen 1° September, bij deftige R. C. Lieden te Boxmeer, **TWEE GEMEUBILEERDE KAMERS**, waar tevens gelegenheid bestaat tot het genieten van kost. Adres met *franco* brieven onder letter Z. bij den [illegible] S. DE HAAS, N. Z. Achterburgwal, G, N°. 315, [illegible] (3166)

(3167) Tot het verrigten van **SCHRIJF- en KANTOORWERK**, biedt zich Iemand aan, voorzien van goede getuigschriften. Adres Bureau *de Tijd* onder Lett. B.

Kiezers Vereeniging

DE

GRONDWET.

Voor de verkiezing op Dingsdag 16 Augustus 1853, beveelt deze Vereeniging aan hare medekiezers aan:

Tot Leden voor de PROVINCIALE STATEN van NOORD-HOLLAND, de Heeren:

Mr. **A. BRUGMANS.**

Mr. **H. A. VAN LENNEP,**

in plaats van de Heeren

J. DE BOSCH [illegible]

en

M. DES AMORIE VAN DER HOEVEN,

en

Jhr. **P. H. BICKER,**

in plaats van den Heer

F. VAN DER [illegible]

En tot Lid van den GEMEENTERAAD van AMSTERDAM, den Heer

P. KEER.

Namens het Bestuur,

W. C. VAN VOLLENHOVEN, *Onder-Voorz.*

(3168) R. DANIëL WOLTERBEEK, *Secretaris.*

NIEUWE GOEDKOOPE MUZIEK

à 1½ en 2 Ct. de Pagina.

De Muziekale Correspondentie te 's Gravenhage,

Wijk B. 186,

heeft in minder dan **DRIE** jaren reeds meer dan **DUIZEND** diverse Muzijkwerken uitgegeven, welk getal maandelijks met 30 à 40 **nieuwe en klassieke** werken vermeerdert.

Door middel van DÉCALQUE, is die snelle uitgave [illegible] wordt deze goedkoope Muzijk ten dienste hunner leerlingen aanbevolen.

Buiten inteekening wordt de prijs verdubbeld, *men betaalt alsdan nog niet de helft der prijs van de gewone plaatdrukmuzijk.*

Het Depôt, de Catalogus en het Prospectus zijn voorhanden te *Amsterdam* bij L. ROMIJN, Warmoesstraat hoek St. Jansstraat en B. EISENDRATH O. Z. Voorburgwal, N°. 216., en voorts bij de correspondenten in alle steden van het Rijk. (3052)

EEN GEZWEL AAN DEN HALS, *genezen door de zalf en de pillen van HOLLOWAY.*

Thomas Marlow, te Bristol [illegible] was sedert jaren ziekelijk geweest, gedurig klagende over pijnen in den nek. Hij raadpleegde onderscheidene genees- en heelkundigen, doch zonder het minste goed gevolg. Eindelijk ontstond er een groot gezwel onder zijn linkeroor, waaraan hij geruimen tijd verschrikkelijk leed, terwijl alle, andermaal aangewende middelen tot geen de minste baat verstrekten; tot dat hij eindelijk gebruik maakte van de zalf en pillen van Holloway, welke spoedig het gezwel verdeelden en genazen, zoodat hij thans in den besten staat van gezondheid verkeert.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à f 0.90, f 2.10, f 3.30, f 7.75, f 15.50, f 23,50.

Potjes Zalf à f 0.90, f 2.10, f 3,30, f 8.15, [illegible] f 23.90.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. ADEMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtschestraat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij A. P. [illegible] te *Utrecht*, en bij J. STRAATMAN, hoofd-depothouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.* (3053)

Te Amsterdam bij C. L. VAN [illegible], Drukker en Uitgever.